

علوم، اقتصادیه و اجتماعیه

مجموعه کلا

هر آیت اون بشجی کونی نشر اولنور

مؤسسی:

احمد شعیب، رضا توفیق، محمد جبار

مضمومات:

حریت مذہبیہ: احمد شعیب. — اوکوست قونت: خالدہ
 صالح، صالح ذکی. — تجارت اوداری: محمد جاوید. —
 اخلاق نفوسہ تأثیری: رضا توفیق. — مصرده بحران
 مالی: علی سجاد. — نشریات ووقایع اقتصادیه: محمد جاوید.
 فرانہ اختلال کبیری: احمد شعیب.

مدیر و صاحب امتیازی:

محمد جبار

نسخہ سی: ۱۰ غروش

استانپول

امور ابارہ و تحریرہ: باب عالی جادہ سندنہ ہرول مطبعہ سی، نومرو ۶۶

مصرده بحران مالی

بکن ۱۹۰۷ سنه میلادی سی مایس آیندن بری مصری استیلا ایتیش اولان وشمدییه قدر کمال شدتله درام ایتمکده بولونان «بحران مالی» نیش سبب و منشأی، مملکته درجه تأثیری، و برده احوال خصوصیه و نتایجی حقدده ایدیه چک تدقیقاندن پلک زیاده استفاده ایدیه چکی و هر حالده موجب عبرت اولاجنی دوشونولدی. هر مملکتده محاربه کی فوق العاده بر سبب موجود اولمادینی حالده، ولوپک نادر اولسون، وقوع بولان بحرانلردن ظهوره کلن میلیونلرجه ایرا ضرر و خسارک منی، اولجه کورولن و ایشیدیلنلرک اسباب حصولی تدقیق و تعمیق ایله رک غرتلرله کتابلرده ایضاح ایتک صورتیله بر درجهیه قدر ممکن اولاییلر. بحران مالی بی حصوله کتیرن اسباب، محلی و خصوصی اولوب اولجه باشقه برلرده وقوع بولمش اولانلاره بکزه مسه ییله ینه اولنلرک تبع و تدقیقی ایله اوغراشانلر، احتمال که اذهان عمومیه به بر ایقاظ و احتیاط حسی القایدلرله بوده نه بویوک بخیرلقدرد. برده مالی بحرانلرده منفعت کلیه لری اولان بورسه آژانلری، بانکلر، بانک و بویوک شرکتلر مدیر و حصه دارلری، بورسه ایله اشتغال ایدن اغنیله چکی، اقتصادک یالکیز تطبیقاتنه! تمامیه آشنا بولنانلرک تحت تأثیرنده قالمق احتمالی ده واردرد. بیطرف مقتصدلرک تجارب و تدقیقاتی ایسه بویکی فنالقلرک اوکنی آلیر و تأثیرلرینی اولدن ازاله یه بونلر چالیشیرلر. مصرده بوقسم ارباب علم و تدقیقک فقدانی، مملکتک پک زیاده خرابنه سبب اولدی. یوقسه بحرانک قسماً منی و یاشدنتک مخفی بر درجهیه

قدر ممکن اولابیله دی . کچن سنه حکومت متحده آمریکانک اوغرا دینی بحراندن فرانسه وانکتره نك اوقدر متأثر و متضرر اولماسنه و خصوصاً فرانسه نك سکوتی غایت واقفانه محافظه ایله آمریکا بانقه لرینه احتیاطکارانه معاونه بیه بولونمق موافقته سبب برطرفدن « پول لور و ابولیو » کبی برعالم داعی ایله « بانک دو قرانس » مدیرلی کبی ذوات مجربه نك کالات علمیه و تجارت حکیمانه لری ، دیگر طرفدن ده آمریکالیلرک حکومت بانقه لر یله برابر عموماً صرف ایندکلی سنی و اهتمام وفداکارلقدرد :

« اعتبار مالی » نك بوزولماسی دیمك اولان بحران مالیله ، کچن عصر میلادینك اواخرینه دوغرو ده صیقللاشمشدر . ۱۸۲۵ ده انکله تره و بر آز صوکره آمریقا پك شدید بحرانلر کچیرمشلردر . بحرانلرک شدت و مدت دواملری ، وقوع بولدق لری مملکتده اعتبار مالی نك معاملاتیله نقددن زیاده کنیش و مؤثر بر موقع اهمیت اولماسینه متناسبدر . یعنی هر نره ده که آلتون ، معاملاتك فوق العاده اتساعی ایله داغیلهرق قیتلاشیر و برینه « اعتبار » قائم اولورسه اوراده بحران مالی ظهوری خوفی هر دقیقه موجوددر . بحرانلر : تجاری و نقدی ، صناعی ، بورسه بحران « Krach » ناملریله اوچ نوعده طویل ابایلیر . بونکله برابر بورسه بحرانك ظهوری تجارت و صناعیه ده دو قونور ؛ ثروت نقدیه نی اوزون مدت ضرر دیده ایدر . حتی اوچ نوع بحرانك آیری آیری دوا می همان کورولمه مش کیدر . یعنی بر بحران « مبادی » ظهورنده یانکز اولسه بیله در حال دیگر قسملره مشترک علامات اظهار ایدرک بر بحران بسیط حالنده بحران مرکبه تحول ایدر . بوده زمانم تجارت و صناعیه بورسه لر بیتنده کی ارتباط دائمی و تعلق قطعینک نتیجه سیدر . او حالده بحران مالی دنیله یکی وقت بونك جنس ونوعی نه اولورسه اولسون مملکتك آز چوق کافه احوال مالیه سنه

دوقونه جفته حکم ایدله ایدر . نته کیم مصر بحران مالیدی ، ایلک ظهورنده « بورسه بحرانی » شکنده باشلامش ولکن بو بورسه مملکتک کافه اسهام وامور مالیه سنه مربوط واونلرک پازاری اولدیفی جهته تجاری ، زراعی ، صناعی ، مملکتک هر عضوینه ، هر عنصر ثروته بلا استثنا دوقونمشدر .

بعض ارباب تدقیق ادعا ایدرلرکه ، یکی تشکل ایدن ویاخود یکی بر دور انقلاب ترقیه کیره هر مملکت ، هر ملت ، بر بحران مالی کیره جکدر .

بقاعده عمومی وقطعی دکدر . یعنی بحران مالینک سبب مستقی اوله ماز ؛ یالکز وقوعاتک بدرجه یه قدر اثبات ایتدیکنه کوره بحرانی دهها سهولته جلب ودعوت ایدر . یعنی بحرانک اسباب مهمه سندن اوله رق تاقی ایدله یلیر . لکن درجه جسامت واهمیتنه تأثیر ایتز . بونک تخفیفی یه مملکتک استعداد وارباب اقتصادینک همت وغیرته طأد قالیر . بر مملکتک یکیلکی اگر بحرانی موجب اوله جق بر سبب قطعی ایسه بونک اسکیلرده عدم تکرری اقتضا ایدردی . حال بوکه وقوعات بونک بعض مستثنایینی ده کوستریور . مثلاً انکلتزه ده ۱۸۲۵ سنه سنده بحران مالی اولدقدن صوکره ۱۸۳۷ ده تکرر اتمه سی لازم کلیردی ؛ وبوندن صوکره کی ۱۸۵۷ و ۱۸۶۱ سنه لرنده کی غایت امتدادلی بحرانلرک ده وقوعی هیچ خاطر وخیاله اوغیراماق اقتضا ایدردی . شوقدرکه اسکی مملکتلر یکیلردن ده قولا یلقله بحراندن قورتوله یلک استعدادینی بر نوع منات و تجربه کارلق نوعدن اولارق دهها زیاده حائرلر دیمک جائزدر .

یکیلک اعتباریه « روما » و « ترانسوال » و « اوسترالی » ده کچن بحرانلر ذکر اوله یلیر . شوقدرکه بونلردن مثلاً اوسترالیانک ۱۸۹۳ و آمریقانک کچن ۱۹۰۷ سنه سی بحرانلرنده یکیلکدن زیاده ثروت عمومیه نیک سرعتله تزیادی وخصوصاً اهالینک اخلاق وطبایی نظر مطالعه یه آلتالیدر .

یکمک، مطلقاً بحران مالی بی موجب اولاجقه و طنزک درت بش آیدر
باشلايان انقلاب عظیمک نتایج آتیه سنه شمیدن نصب انظار دقت ایتک
واجب اولیور. چونکه اون طقوزنجی عصر میلادینک صوک ربی
وخصوصاً انجند بولوندیغیز یکر منجینک شویدی سکر سنهک مدتی،
ترقیات مادیه و معنویهک پک سریع برنستنده و فروع بولدیغی کونستریور.
اختراعات و کشفیاتک درجه کلاه سرعتیه وصولی، ثروت عمومیهک ترایدی،
احوال در حیهک ضرب بر صورتده عصبیلکی الاول مالی و اقتصادی نقطه لره
تماس ایدیور. کیتیکه انجهلن، رقت و مکملیت کسب ایدن مدنیت حسابلری،
اسکی ضرب ایله یکی آسربقانک عقوله دهشت ویرن ثروتلری و بوطالمر
اره سننده کی غایت بویوک بر موازنهک صعوبت محافظه سی ارباب مالیه بی
دوشوندوریور. بوقدر شیار اره سننده بز، یکی عثمانی دولتی، مسائله
اقتصادیه مزی شمیدن کجهلی کوندوزلی دوشونمیلی بز.

موضوع بحث اولان مصر بحران مالیسنه کلجه، بونی ایجه ایضاح
ایچون مصرک بوندن اون بش سنه اولکی احوال عمومیه مالیهنه رجاع
نظاره تابحرانه کلجه قدر کچن بومدتی متسلسلاً مطالبه ایتک دهاناسیدر:
مصر قطعه سی اون بش سنه اول سنوی دورت ایله دورت بوجوق
میلون قطار آره سننده پاموق یتشدیریرایدی. اووقتلر برقطار پاموغلک
فیثاتی ایکی بوزله ایکی بوزاللی غروش آره سننده تحول ایدردی. اوحالده
مجموع محصولک قیتی اون ایله اون ایکی میامون لیرایی کچمزدی. بوغدای،
بقله، مصر بوغدایی محصولاتی ده بوکا مقدس ایدی. اوزمانلر بوغدایک
براردی [۱] یتشله طقسان غروش اره سننده قالیردی. شمیدی دورت بش
سنه دنبری پاموق محصولی حد اصغری بش و اوج زایع ایله حدا عظمی یدی
[۱] اون ایکی مصر کیله سیدر. وزنجیه ۱۳۵ کیلو غرامه معادلدر.

میلیون و ربع یعنی وسطی اوله رق آلتی بوچوق میلیون قنطاره بالغ اولیور .
 بهر قطارک فیثاتی ایسه آمریقا محصولک آنی ویاغنا اولماسنه و برده بورسه نه
 درجه میل واستعدادینه کوره اوچبوز اللی ایله دورت یوز غروش اره سنده
 تمحول ایدیور . دورت یوز غروش اعتباریله مجموع محصولک قیچی سنوی
 یکرمی بش میلیون لیرائی تجاوازی دیور . حتی بعض سنه اوتوز میلیون بولیور .
 بوغدای فیثاتی قاچ سنه در سکان غروشله یوزیکرمی اره سنده یوکسیلیور .
 بوترقی اسمعار تقریباً هر سنه زیاده لشن منتظم خطوه لرله ۱۹۰۵ سنه می
 نهایتلرینه قدر ایلرله دی . ۱۸۹۰ دن باشلایه رق ۱۹۰۰ سنه نه قدر
 یک انتظام کسبایدن قالار کشاد و توسیعی ، نیک ارواواسقا نقطه نظرندن
 حسن استعمالی ، آصوان سدلی ، برچوق غیر مزروع و طوزلو
 اراضینک تطهیر و اصلاحی موجب اولدیغندن ثروت عمومیه غایت صاعلام
 براساس اوزرینه بنا ایدلمک باشلادی . محصولات فیثاتلرینک یوکلمه سی
 کندی حسابنه چالیشان اوراق چققی بی جسارتلندیردیکندن اراضی
 کرالری ۱۹۰۰ ایله ۱۹۰۵ سنه لری اره سنده کی مدته یوزده یوز اللی یه قدر
 آرتدی . اولجه سنه لکی بش لیرایه ایجاره ویریلن برفدانیر ، بالاخره
 اون اوج ، حتی اون بش لیرایه قدر کرالندی . یالکز حزریراندن ایلول
 نهایتنه قدر دوام ایدن مصر بوغدای زرعی کراسی اون بش سنه اول بهر
 فدانه ایکی بوچوق لیرا ایکن بش سنه اولی درت بوچوق ، بش لیرایه چیقدی .
 بوتزاید ایراد ایله متناسباً یوکلمه سی قانون طبیعت ایجابندن اولان
 اراضی فیثاتلری ده زیاده سیله ترفع ایتدی . ۱۸۹۵ سنه سنده آلتش
 لیرایه ساتیلان برفدان تارلا ۱۸۹۹ ده سکانه ۱۹۰۵ ده یوز قرقه
 و برسنه صوکره ایکی یوز لیرایه ساتلدی . اولجه فدائی سکانلیرادن فرضا
 سکرز بیک لیرا قیمتده یوز فداتلق برچنتلمک ، و ایراد اوله رق سنوی

بشپوز لیرایه مالک اولان برآدم برقاج سنه صوکره یکر می بیک لیرالق برثوته و بیک بشپوز لیرا ایراد سنوی به قدر چیقدی . مملکتده هرشی بویله جه ایلریلیوردی . هرشیده برزیده لک وزنکینلک مشهود اولدی . افکار و طبایع دکیشدی . اولجه کویلرده اقامت ایدن برچوق یرلی اصحاب اراضی شهرلره کلدیله ، قوناقلر صاتین آلدیلر . ترینهاته و تقاخره پاره صرفه باشلادیله . فرنک اغیاسی تقلیده بیله یلندیله . بونلرک بر مهم قسمی ده اقتصاد ایله ، غیرتله ، ایشلرینی توسیع و ثروتلرینی آرزمانده برقاج مثلنه ابلاغ ایستدیله . معاملات تجاریه بردن توسعه باشلایارق یکی یکی مغازلر آچیلدی . شهرلرده عرصه لر متمادیاننا اولونیور ، بنالریقیله رق یرلرینه دهابویوک و یوکسکلری انشا اولونیوردی . هر جاده ده برقاج یایی به تصادف ایدله مک ممکن دکلدی . یایی متعهدلری بعضاً کافی مقدار طوغله و خوراسان بولامازلر و بربرلندن استعانه ایدرلردی . خانه لر کرا لری ده یوزده الی آلتش آرتدی . ماکولات بهاسی اون سنه اوله نسبتله یوزده قرق الی زیاده لشدی . پاره مبذول و بناء علیه اوجوز ، اعتبار مالی آلابیلدیکنه کنیش ، آلیشی و یریشی غایت رواجنده ، بانکله ، شرکتله ، بورسه آژانسلی ، بویوک سرمایه لرله بربری آرقه سی صره تأسس ایدنیورلردی .

بونلرایچون برکوچلک ، برویرکی ، مکمل برقانون یوقدی . اوروپانک بویوک بانکله ری قاهره واسکندریه ده یکی شعبه لر آچنیورلردی . چونکه مملکتده اولجه سنوی اوتوز میلیون لیرا ایکی دفعه دور ایدنیورایسی ایسه شمدی بونک اوچ دورت مثل متعدد دفعه لر حرکت و تداول ایدنیوردی . احواله بانکله ره چوق ایش آچیلشدی . ۱۸۵۶ سنه سنده مصرده « مصر بانکله سی = Bank of Egypt Ltd » نامیه بهر حصه سی یکر می

بشر لیرادن قرق بیک حصه یعنی بر میلیون انگلیز لیرای سرمایه ایله
برایقه تأسیس ایدلشدی . بوندن ، یعنی ۱۸۵۶ دن ۱۸۶۴ سنه سنه قدر
اوله مهم شرکتلر تشکیل ایتهدی . مثلاً ۱۸۶۰ ده تأسیس اولسان
طقسان بیک لیرا سرمایه لی « مصر امنیت صندینی » ایله اسکندریه شهریه
« رمله » صیفیه سی ارسنده یوز اون بیک لیرا سرمایه لی بر شند و فر خطی
شرکتدن ماعدا ذکره شایان بر مؤسسه مالیه یوقدی . نهایت ۱۸۶۴ ده
بر بوجوق میلیون لیرا رأس المال ایله « آنفلو اژیسیه ن بانق لیتمد » نامیله
برایقه ده ها تأسیس ایتدی . بونی متعاقب ۱۸۶۵ دده « قاهره آنوبیم
صوشرکتی » اوچ یوز قرق بیک لیرا سرمایه ایله تأسیس ایدلدی . بونلر
بک جدی ، بک صاغلام و مملکتنه جداً لزومی شرکتلردی . بوندن صوکره
بعض اوافق شرکتلر یایلدی . فقط الک مهم و بویوکلرندن اولان « بانق
العقاری المصری = Crédit Foncier Egyptien » یه کلنجیه قدر آره دن
تمام اون بش سنه کجی . چونکه سکنر میلیون لیرا سرمایه یی حائر
اولان بویاقه ۱۸۸۰ ده تأسیس ایدلشدی . ۱۸۸۴ ده اوچ ، ۱۸۸۵ ده یالکیز
بر ۱۸۸۷ ده اوچ شرکت تشکیل ایتدی . بونلردن صوکره آنجق ۱۸۹۲ ده
« دائره سنیه » دن آریله رق شرکت حاله کیرن ، مصر علیانک « شرکه السكر
والنکریر المصری = Société générale des Sucreries et de la
Raffinerie d’Egypte » کلیرکه سرمایه سی بر میلیون دورت یوز بیک
لیرا ایدی . « بوشرکت بالاخره « Say » نامیله فرانسه ده موجود شکر
قابرقه لری شرکتک مدیر عمومیی « قرونیه » نک بورسده کی او یونلریله
بر میلیون لیرا ضایع ایدرک حال افلاسه دوشمشدی .

نهایت ۱۸۹۴ ده « قوق » اداره سی و ۱۸۹۵ ده « قاهره الکتریک
تراملری » تشکیل ایتدی . ۱۸۹۶ ده آلتی عدد زراعی و صناعی اوافق

شرکتلر و ۱۸۹۷ ده ینه ارمقدار مؤسسات ظهور ایتدی . بوسنه نك
 اك مهم و شایان دقت شرکتی ، بر میلیون اوجوز بیک لیرا رأس المال
 ایله تشکیل ایدیلان « زراعی دانا شئندوفرلری شرکتی » درکه طار
 خطرله برچوق کویلرک اصل خط عمومی ایله قاووشمه سنه خدمت
 ایتشدر . ۱۸۹۸ ده حکومت طرفندن بر شرکتک صاتیلان « خدیویه
 واپورلری شرکتی » ایله اوج بوچوق میلیون سرمایه یی حاوی
 تشکیل اولنان « بانق الاهلی = National Bank » ذکره شایاندر .
 بوندن صوکره کی ۱۸۹۹ سنه سننده وجوده کان شرکتلرک عددی
 اون سکنزه و سرمایه لرینک مجموعی ایکی بوچوق میلیون لیرایه
 سو ۱۹۰۰ سنه سنککیلر ایسه عددجه اون ایکیه و سرمایه جه بر بوچوق
 میلیون لیرادن زیاده یه بالغ اولبور . ۱۹۰۳ ده تمام یکریمی ایکی شرکت
 تشکیل ایتش و مجموع رأس الماللری بش میلیون سکنزوز یتش بیک لیرایه
 بالغ اولمشدر . (بونلرک ایچنده اک مهمی اوج میلیون یدی یوز الی بیک
 لیرا ایله تأسس ایدن « زراعت بانکه سی » در .) ۱۹۰۴ ده عددلری اون
 سکنز و مجموع سرمایه لری دورت میلیون ، ۱۹۰۵ ده ایسه عدد شرکت
 یکریمی سکنز و مقدار سرمایه سکنز بوچوق میلیون لیرا ، ۱۹۰۶ ده
 شرکتلرک عددی قوق یدی و مجموع سرمایه لری سکنز بوچوق میلیونندن
 برآز زیاده در . بحران مالینک وقوعندن بش آی اول باشلایان ۱۹۰۷
 سنه سی ابتدارلنده تشکیل ایدن شرکتلرک عددی الی بشه و مجموع رأس
 الماللری اون آتی میلیون لیرایه بالغ اولمش ایدی . بو شرکتلرک کافه سنک
 مجموع عددی ۲۲۸ و رأس الماللرینک مقدار مجموعی یتش میلیون انکلین
 لیراسندن زیاده در . بوکا « سودان مصری » ده کی اراضی و معادن اوزرینه
 مؤسس اوتوز بش شرکتک « اوج میلیون ورربع » سرمایه لری ده علاوه

اولنورسه شرکتلرک عددی «۲۶۳» و مجموع رأس الماللری «یتمش اوج» بوجوق میلیون انگلیز لیراسی، نه بالغ اولور.

بشمزده شایان دقت اولان نقطه، اکثریسی اجنبی و انگلیز قوانینی اوزرینه مؤسس بوشرکتلردن بک چوغنک جنس و مقصد تشکللری، یعنی نه کبی اساسلر اوزرینه بنا ایدلکلری و صاعلامقلرینک درجه سیله اجنبی سرماییه سنک نه مقدار اولدیفیدر. زیرا بو نوع برتدقیق بزه بحران مالی بی کندیلکندن ایضاح ایده جکدر :

۲۲۸ شرکتدن باقیه لره، صووشندوفر - تراموای شرکتلری استیلا ایدیلنجه - باقیسی اراضی و صنایع شرکتلردن عبارت قالیر . اراضی به مستند اولانلرک «اراضی زراعی» اوزرینه تأسس ایدنلری نسبتاً صاعلامدر . یعنی مجلس اداره و مدیرلرینک درجه تجربه واختصاصلرینه کوره بو نوع مؤسسات مالییه نك دوچار تهلکه اولمالری نادر الوقوعدر. صناعی اولانلره کلنجه، بونلرک باموق فابریقه لری و تجارت اولری قسیمی ایله «اوتلر» قسیمی بیتنده بویوک برفرق ظاهر اولمشدر. شویله که مصرک اوج بویوک اوتل شرکتنک، شهرده عرصه فیثاتلرینک اون سنه ظرفنده یوزده بیک درجه سنه صعودی سایه سنده حصه سندلری ده فوق الحد یوکسک برفیثاته چیممشدی . چونکه شهرک الک کوزل و مرکز نقطه لرنده بونلرک جسم بنالری بولونیوردی . حال بوکه ایراد اعتباریله اوتلر قیش موسمنک دورت آینده اشغال ایدن سیاحلردن هر سنه قازانیلان مبلغدن زیاده برشی فرق ایتیمه جکدی . «جزیره پالاس» اوتلی غایت کنیش باغچه سی پارچالایوب صاهره ق پک یوکسک کارلر اتمش و سنداتی ذاتاً یوکشمیدی . لکن باقی قالان اوتل و اوکنده کی باغچه سی، اوکونکی فیثات ایله حساب اولونجه ایراد صافیسی ینه یوزده بشی

چشمه جکدی. دیگر «قوتینانال» و «ساووی» کبی اوتلر ایسه صایلوب
 یقیلهرق، عرصه لری اوافق قطعه لره بالنقسم متروسی یکر می ویا اوتوز
 لیرایه حقیقه صائمادجه اوتل حالده سنوی کتیردیکی ایرد صافی به نسبتله
 برقیتم حقیقه اسنادی خیال دن عبارت قالمق لازم کلیردی. وقیله فرضا اللی بیک
 لیرایه صاتین آلدینی، بش بیک مترو عرصه اوزرینه منی براوتل سنوی
 اوچ بیک لیرا صافی کار کتیره رک بوزده آلتی فائض توزیع ایدردی.
 صوکره بویرک فیثاتی یوکسله رک متروسی اون ایرادن اوتوزه چیقدینی کبی
 بالفرض اولجه هربری اون لیرایه اولان حصه سنداستکده اوتوزه صعودی
 ظاهرده معقول کبی ایسه ده بوسعود صرف استقباله عائد برقیتم متحوله دن
 باشقه برشی دکلدی. فی الحقیقه بوبرصه عائد برمسئله در. او اوتل،
 متروسی اوتوز لیرایه صایلوب الدن چیقارلمادجه حقیقی برکارکوستره من.
 بناء علیه آتیک هر نوع تهلیکه سنه معروض واعتباری برقیتم وهیمه دن
 فضله بروجودیه مالک دکلد.

دیگر اراضی اوزرینه مؤسس شرکتلرک زراعت اراضیسنه مالک
 اولانلری منتظم صورته تزید قیمت ایتدی. اداره لری امنیت عمومی
 قازانمش اولانلر اوجوزجه الدقلری محتاج اصلاح اراضی واسعه
 دوزملتوب قیترلرینی صاغلام براساس اوزرینه تزیددن صوکره کرایه
 ویرمه ووافق مقدارلرده صائمغه باشلادیلر. بونلر هر حالده تهلیکه دن
 سالمیلر. فقط بوطررز ترقی مع التأسف زراعت اراضیسنه مختصر قالمادی.
 قاهره واسکندریه نك اطرافنده منظره لی ونهره ناظر، یاخود تیمور یولنه
 جوار باغچه، تارلا، نه بولدیلر سه صاتین آلاق ویوللر آچهرق عرصه
 حاله قویماغه باشلادیلر. شهرک همان ایچی واک تمیزیری صاییلان برقاج
 سرای باغچه لری بر شرکت طرفدن اشترا ایدیلهرک محله حاله افراغ

اولوندى . اوزاق ، يقين ، بو عرصه لرك مترو سنك في آتى اك اول يارم ،
 بر ، ايكي ، اوج ، دورت ليرادن باشلايوب برقاج آي ظرفنده ايكي اوج
 وحتى دورت الدن كچمك شرطيله سكر ، اون ، اون بش ليرايه قدر
 چيقدى . فقط تحفى شوراسي كه هر آلان بركار بوليور ، هر كار بولان
 برديكرينه همان صاتيودى . اك نهايت كيم بيلير كيمك باشنده قالاچقدى .
 چونكه هيچ بريسي عرصه سنه بنا ياديرميوردى ! بو عرصه لرك شركت
 طرفدن تقسيطاييله يعنى بدللري سنوي يوزده آلتى و يابدى قاضى تقسيطلرله
 آلتى ، سكر ويا اون سنه ظرفنده تادييه اولونمق اوزره صاتيولديغندن بيك
 ليراييله اون بيك ليرالق عرصه اشتراسي قولايدي . ايلك الدن آلارق ديكرينه
 صاتانلر يالكز كارلريني ورده اصل قيمندن و يردكاري ايلك تقسيط پاره سنى
 آلوب عرصه يي برمقاوله ايله ديكرينه ترك ايدسيوردلري . ديكر طرفدن
 شركت ، متصل فيثاتلريني يوكسالتير ، هر كون باشقه بريثات ايستر ،
 بورسده سنداتى ترفيعه سى ايدر ، سمسارلر بو خصوصده كال بلاغتله
 بيك تورلو دلائل مقنعه سرد ايدرك كاغد اشتراسنه هر كسى تشويق
 ايدرلردى . مال بوكه عرصه لرك مجموعندن دها نصفى صاتيلامشدى . بونلر
 دها استقبالك حكمنه معروضدى ؛ صاتيلا نلرك ايسه اونده ويا باشده بر
 پاره سى و يرلمشدى . باقىسنى تادييه ايچون صاتين آلانك قدرت ماليه سى
 حقيقت حالده كافى دكلدى . چونكه ايلروده برازكار بولديغنى كچي الدن
 چيقارمق فكريله آلمشدى ! . شمدى شركت برطاقم تهلكه لره معروض
 بولونيوردى . برى دها صاتيلا ماش اراضينك قيمتي مجهول واستقباله تابع
 اولماسى ، ديكري تقسيطلرك تحصيلي كوچلشه يلمسى ، اوچونجي سنده
 بوصايش و تحصيلات مسئله لري براز توقف ايدنجيه سنداتنك نزوله غايت
 ميال بولونمى ايدى . دها قناسى ، بعض شركتلرده بو طوپدن آلقلري

پر لرك تكميل پاره‌سنى ايلك صاحبزاده تائيه ايمه مشلردى . تقسيم‌طرى
بالتحصيل اوده جكلر و آرده كارلر درجيب ايده جكلردى . ايسته حصه
سنداق بويه اساسلر اوزرينه فيرلايور ؛ بورسه بونلرله على‌الدوام ميليون
ليرالق ايشار چويريوردي . چونكه فيرلامق يالكز عرصه‌له حاددكلدى ،
عمومى ايدى .

بانقلر بوجريانى اصولى داره‌سنده تعقيب ايدى بورلر ، معتبراضالره همان
اقراضاده بولنه رق معاملات برترمى تام ويرمكه قصور ايتيورلردى .
اعتبار مالى بويوتدى ، چونكه هر كس قازانيوردي . لك صوكلجى به
دها صره كله مشدى . بوصعود بويه دوام ايدى بوردي ؛ سواقاقلرده ايش
قونوشوليور ، بورسه دن شركتلره ، باقه‌لره ، بورالردن بورسه به بوتون
كون ايش و آدم آقيوردي .

اعتبار مالينك وسعت تامه‌سى هر كسى قدرت و تحمالتك برقاج قات
فوقه كال جمارتله سوق ايتديكندن بورسه « آزان دوشائز » [۱] لرينك
الدين قورتولمق ممكن دكلدى . بيك ليرالق برقوة نقديه ايله يكرمى اوتوز
بيك ليرالق بورسه ايشى يامق ممكنمى عد اولنه مايان وقومادن ايدى .
ايسته بويه جه قاهره شهرى كونده دورت دفعه آلير صايليردى ! . .
حكومت مأمورلردن بر چوغى مسلكلرني ترك ايله يازيخانلر آچيورلر ،
باقه‌لرده كى كنج مأمورلر ترك وظيفه ايدرك بورسه به كيريورلردى .
بوتورلو معاملات ايله قولايجه پاره قازانمق اكثر ذواته بر ايكي دفعه
تكرر ايدنجه هر بريسى كنديني ارباب ماليدن ايش كى تصور ايتمه
باشلادى . حال بوكه ، دكل بواصحاب معاملات ، حتى اكثر شركتلرك
مؤسسنيه ده « ارباب ماليه = Financiers » دن دكلديلر . لكن مصر كى

یکی بر مملکتده « فینانسیه » ایله « مضارب = Spéculateur » ی دها بر بردن آیرماغه وقت و معلومات یوقدی . فی الحقیقه بوایکی شی بر برلرینه نه قدر مبیندرلر ؛ بورسده آلابیلدیکنه اوینایان ایله امور مالییه واقف حقیقی بر « بانکر » اره سنده نه بویوک فرق واردرینه مبادی کلامزه کله لم : بونلرک سرمایه لرینه کلنجه ، چوغی و خصوصاً صوک زمانلرده تشکل ایدن شرکتلرک همان اونده سکزینک سرمایه لری یرلی و متوطن اجنبی دن اولسون ، صرف مملکتک ایدی . یعنی دها دوغروسی ، بویوک بر قسمی ینه اجنبی سرمایه دارانی بانقه لرندن استقراض ایدیلرک تدارک اولسان پاره ایله مملکت خلقی بو شرکتلردن حصه سنداتی صاتین آلمشلردی . سنداتک اوج ویا دورت دفعه ده اوله رق بر سنه ظرفنده بدللری تأدیه ایدلک سهولتی ایسه آیری برچشنی ویربوردی . ایش این کیدرسه احتمال یاری بدلنک تأدیه سی کافی کله جکدی ، و دیگر نصفی هیچ طلب اولونمایاجقدی . بونقطه ده شایان دقت بر شی وارسه اوده برقاچ بانقه ایله قاهره الکتریتی تراموای شرکتی کبی غایت صاغلام واستقبالی پارلاق مؤسساتک حصه سنداتنک همان کافهٔ اوروپالیلر طرفندن آلمش ویا قانمش اولماسیدی . مثلاً بوتراموای حصه سنداتی مصر بورسه سنده یوقدی . آلمق ایسته یلر « بروکسل » بورسه سنه مراجته مجبور دیلر ! یرلیه صاتیلانلر ایسه اوله برنجی وایکنجی درجه ده کیلردن بیله دکلدی . هرکس راست کتیردیکی کاغدی صاتین آلبوردی . هله هیچ بر شرکت یوقدی که ایلک تأسیس اولوندنی کونلرده بر مشتری هجومه اوغراماسین ! اکثر شرکتلر بورسه قومیته سنه و آزانلرینه فیات اصلیه اوزرینه ویا هدیهٔ بر قسم سندات آیرارق و برلر و کاغدلرینه ترجیحاً انتشار ایتدیرلردی . بو حرکت اصولدن ایدی . « وعدلی آلم صاتیلر = A terme » بدلی

ویریه رك يالكز برقونطرات احسابيله «آي نهايته وعده لي = Fin Courant» اصوليله اجرا اولونديغدن بوضورت مضاربه هر كسه خوش كليوردی .
 كليتي بركار ، يوكسك بر صعوده انتظاراً آي نهايتلرنده تجديد و تمديد اولونديجه بورسه سمسارلى ده « Report » يعنى « دور معامله » ناميله
 بر قوميسون وفائى علاوه ايتدكلرندن بوضورتله اولنرك قازانجلى سنه
 حسابيله يوزده آلتتى كيوردی . بوندن ماعدا ، بدلى تأديه ايديلوب
 حقيقى اشترا اولونمش كاغذلى اولانلر ، بورسه ايشى ويا اراضى اشتراسى
 توسيع ايجون بو اوراقى بانقهره رهن ايده رك اوزرينه پاره آليرلردی .
 صاغلانجه اوراق اوزرينه فيأت حاضره سنه نسبتله يوزده سكران ، سكران
 بشه قدر اقراض ايدلديكندن بو مبلغه بتكرار سندات آلينر و اولنرده
 احتمال ينه ترهين ايديله رك بويله بر تسلسل ايله معاملات تعداديتديريليردى .
 بو خصوصده سرمايه لرينى ايشلتمكه واسع بر ميدان بولش اولان بانقهر ،
 اوروپا منبع نندن كليتي مبالغ جلب ايديلورلردی . بو ائشانلرده پاموق
 اوزرينه ده يك بويوك بورسه اويونلرى اجرا ايديليرلردی . چونكه بالتصادف
 پاموق ده برابر اولدغى حالده هر شى براز زياده ويا براز جزئى سرعتله لكن
 همه حال بر برينه موازى بر ترقى ايله ايلريليرلردی .

نهايت دوشونمه دورى كلى . زيرا اوليله بر نقطه يه كلنجيدى كه ،
 هر كس خبرى اولمايه رق بوغازينه قدر اسهام و اراضى ايجنه باطمشدى !
 اقتصاديوندن « اميل دولاوله ي » ديركه :

« بروقت كليكه هر كس دوشونمكه و بوصانين آلدنغ شى عجا بوفيات
 دكرمى ؟ ديه كندينه صورماغه باشلار . ايشته بوملاحظه مشكلات
 وفلاكتك منشايدر . فيأتلرك آلايلديكته يوكسكه چكى اعتقادى موجود
 اولدقجه اسهامك قيمت حقيقه سنه يك آز اهميت ويريلىر . بوجهت هيج

داعیٰ مراق اولماز . چونکه هر حالده برکارله الدن چيقاريله جيقارينه اعتماد واردر . لکن شبهه وتردد باشلاديني آنده بونلری الدن چيقارمق تشبیه ده کندینی کوسترر . بونی متعاقب درحال فیاتلرک توقف وزولی باشلار . بونزول حرکتک توقنی ایچون مبادیده ایدیلان غیرتله هپ بوشدر . چونکه امنیتسزلک باشلامشدر . قاچه اولورسه اولسون صاتوب چيقارمق لازم کلشدر . آرتق نزول ، صعوددن دهها شدید برسرعتله باشلار . بعض کره بو ، بر بنانک چوکمه سی و ییقلما سی کبی اولور . بردنبره هیچ کیمسه برشی صاتین آلمق ایسته من ؛ چونکه سقوطک نرده طوراجای معلوم دکلدر . بوکون آنسان برکاغدک یارین دهها زیاده دوشدیکی کوروله جکلدر .

بانقلر آرتق دهشته کلهرک اعتبار مالی بی قطعه باشلادیلر . مملکتک کندی اقتدار و تحملنک فوقنده ایشلاره کیریشه رک مالیته سوء استعمال ایتدیکی کورولدی . امنیتسزلکک ظهوری بوتون حرکانی توقف ایتدی . اسهام اخذ و اعطاسی طوردی ؛ بناء علیه هرکسک النده کی اوزرنده قالارق بجران باش کوستردی .

°°

شمعی آکلاشیلورکه « بجران مالی » دنیان شی ، بر مملکتک ثروت و قدرت مالیه سنک درجه تحملندن زیاده ایشلاره و خصوصاً بورسه ایشلارینه کیریشه رک « اعتبار مالی » سنی سوء استعمال ایتمه سیدر . از جمله یکی مملکتلرک بجران مالی به دهها زیاده معروض بولونمه سی اسبابندن برنجیسی : اوراده ثروتک اینی و صاغلام تأسس ایتمه مش اولماسی ؛ ایکنجیسی : مملکتک استعداد مخصوصیله ترقیات مالیه سی پک چاپوق حصوله کلهرک بویوک ثروتلرک قولایلقله الده ایدلمه سی و بناء علیه ینه قولایلقله

و دوشونولیه رك تهلكیه قونمسی ؛ اوچونجیسی ده : او مملكتده علوم و معارفدن زیاده از بره تطبیقات و ملكهك معاملات و حسیات اوزرینه تأثیر و غلبه سیدر . مثلاً پاره لرینی نه یاپاجقنی بیله میه جك قدر زندگین اولان فرانسز قومك ثروتی ، كثرتسندن زیاده مرور زمانله عوازنلی و متین اساسلر اوزرینه یرلشمش اولدینی ایچوندركه اولیه بویوك و عمومی تهلكه لره هیچ معروض اولیور . مصر و یا آمریقا ده پك چوق كشی ثروت و ایرادینك هپسینی تهلكیه قویلدقدن ماعدا دها ایلری به كیده رك اساساً او ثروته مستند بولنان اعتبار مالینسینی ده سوء استعمال ایتسنه مقابل فرانسزلرده ثروت مقتصدهك یالكر اوجده برینك اسهام اشتراسنه تخصیص قاعده سی جاریدر . بوكا ایكنجی سبك ده چوق دخلی واردر . چونكه فرانسزلرك ثروتی اوزون مدت لده آزار آزار و متمادی برسی ایله الله ایدیلوب بریكدیریلن زراعت و صنایع حاصلاتسندن ایلری كمشدر . آمریقالیلركی كچی یرلر پاملایارق ایچندن معدنلر فیلامق صورتیله دكلدر . احوالده اولكینك قیچی دها اعتالی بر محافظیه - سوق طبیی ایله - مظهر اولمشدر . بویجه عائله تشكلك ده چوق دخل و تأثیری واردر . حیات مادیده عائله لك منتظم برسی ، مطرد بر قاعده قناعت و اقتصاد ایله حرکتلرندن حصوله كن ثروتلر ، دائماً معزز و صاقلانمغه دها زیاده مظهردر . اوچونجی سبب ایسه پك بدیدر . چونكه جهلك و یا كورمهك ایله مادیاته چوق قابلهك هر شیئه بر بوزو قلق ایراث ایتمسی شبهه سزدر . كچن سنه مصر بحران مالینسك حدوشندن دورت بش آی صوكره موسیو « پیه رآرمزئون » نام ذات « ره ووده دو موند » مجموعه مشهوره سنده نشر ایتدیكى « مصر بحران مالی حاضری » نام مقاله ده بو بحران بر آرز موجب یاس كورمهك ایستیه رك سنهك - یعنی كچن سنه - پاموق محصولندن

الله کچه جک میلیونری قارشیلیق طومتق و مملکتک اساساً مالک اولدینی ثروته ده کووه نمک ایسته مشدی . بو سنه ایکنجی پاموق محصولی کلوب یتشدیکی حالده بحران مالی کچن سنه نك بو آیلرندن بلکه براقا قات شدتله حکمنی اجرا ایدیور. مملکتک اساس تشکیلده کی تدقیقاتی نقصان اجرا ایدن محرر مشارالیهک پاموغه کووه نمه سی بو محصول بدلتک نصل الله کچه جکنی و بحران ضرر لرینک مقدار حقیقیسنی ایجه حساب ایده مدیکندن منبعندر . چونکه پاموق محصولدن مملکته یکر می میلیون لیرا کیره جکی فرض و تخمین ایدلسه بو پارمه نك بلکه اوچ ربی غایت مقصد و قناعتکار اولان و بورسهنک یالکز استی ایشیده رک آرتیز دینی پاره نی حتی اولادندن بیله اسیرک یوب صاقلایان اوفاق چیقیجینک یعنی کویلو فلاح قحنک الله کچه جکدر. باقی قالان بر ربهنه قارشى ایسه اورته ده علی الاقل قرق میلیون لیرا زیان واردر .

کچن سنه دنبری مصرک « قره دی فونسیه » بانکسی فرانسه دن یدى میلیون لیرا آله رق اراضی زراعیه رهنلرینه مقابل ویردیکی حالده مملکتده ینه برفرق و تأثیر کوروله مه مشدر. ضایعات هم پک بویوک و همده ابدیاً الدن کتمش نوعندر . غایت یوکسک فیثاتلره آلمش لرلر ، عرصه لر و بونلرک مبتی بولوندینی حسابیمز حصه سنداق بتکرار اسکی حالتی دکل حتی یالکز یارینی تقصیم ایده بیلمک ایمون بلکه اون سنه یه احتیاج واردر . زراعی اراضینک اعاده اعتبار و قیت ایده جکی شهه سر اولقله بو اساسه مستند شرکتلرک سنداقی دها اول اویناماغه باشلامق صورتیله برامید نجاج وارسه ده اوده وضعیت عمومی نك براز تمیزلنمه سنه مربوطدر . بانکلر ایسه آمریقاده کیلر کی مملکتک و اهالینک مالی اولمادیقندن هیچ برهمت و معاونت کوسترمدکدن ماعدا پارهلرینک فضله نی اوروپایه

یولالامشیر و باقیسنیده صاقلامشیر، — فی الحقیقه بوصاقلامقدمه یعنی کیسه یه قامبیال اوزرینه ولو ایکی امضا ایله اولسون اقراضانده بولونمامقدمه ، امنیت و قره دینک فقدانندن طولانی حقاری وارد. — و هر نوع تسهیلاتی سلب ایدرک کلبیلی مرابجه جیلرک ظهوریله ، یوزده قرق الی فائضله اهالی یه اقراضانده بولونمه لرینه یول آچمشیردر .

بوجاهل و بیکی مملکت ، اساساً قاریشیق و ملل مختلفه غربیه نک میدان جدال حرصی اولان غایت سربست وقاوانسیر بر بورسه النده براقیلامالی ایدی . انکله ترده بر قاق ساعت ظرفیده تشکیلی ممکن اولان آنونیم شرکتسیر البته بوقولایلنی سوء استعمال ایتمک ایچون بویوک فرصتیر بولدقیرنی آکلایه رق وار قوتی بازویه ویره جکلردی . مملکتک شکل ثروتی ، الندکی مقدار اقتصادی ، حساب بیلمه سی دوشونولنجه بویله بر حال فلاکتک ظهوری انکلیز ارباب سیاست ومالیه سی طرفندن کورولمه لی ایدی . چونکه صنایعی بوس بوتون مفقود بویله بر مملکت ایچون بوقدر بویوک بر بحران مالی حقیقه دهشتلی مصائبدن معدود در . بونی کورمدکدن ماعدا ایکی سنه یه قریب مدتدر دواچی ائساننده شمیدی یه قدر برکونا معاوننده بولونماغه وبر چاره تخریسنه اصلاً تشبث ایدلمدی . تبحار قسمی کافی مقدارده قره دی بولامادق لرندن پاموق اشتراسنده زیاده سیله دوچار مشکلات اولدیلر ووقت ضایع ایتدیلر . حکومتک زنکبکنلی وانکله تره نک اوراقی بر فداکارلنی بوضره ده چوق ایشه یاراردی . نه کم آسیر یقناک کچن سنه کی بحراننده حکومت قائمه بیله چیقاردی . اک بویوک شرکتلردن بریسی غایت کلیلی مقدارده حصه سنداتی بردن همان صاتین آلاق بورسه اوزرندن پک آغیر بر یوک قالدیردی . خلاصه رسمی وخصوصی ایجه معاونت وغیرتلر و برده باقه لرک یکوجود اولان معاونات

مقابلیه قیاملری اولدقجه بویوک ومدھش بر بحرانہ آز زمانده نہایت بویردی . بحرانک مصرده دوامی ثروت عمومیه بی کیتدکجه رخنہ دار ایدہ جک بر طرزده در . چونکہ ما کولانک ادامہ حیاته چارہ یکانہ اولمسی حسیله ینہ اولکی بہادہ دوامی ایله بوکامقابل منابع کاروکسبک قابانیویرمہ سی عمومی برسقات حصولہ کتیرہ جکدر . حال بوکہ دیگر طرفدن ملبوسات ومفروشات وتزیناتلہ اشتغال ایدن تجار تخانہ لر هیچ برشی صاناماق تہلکہ سنہ معروض بر حالده درلر . مسکن کیرالری یوزده اوتوز ، قرق تنزل ایتیش ، عملہ قسمی ایشیزلک خوفہ دوشمش ، ارزاق فیائی ایسہ ینہ اسکی حالتده قالمشدر . بوسنہ نک پاموق محصولی آمر یقائدہ کچن ییلدن ایچہ فضلہ ، مصرده ایسہ یوزده یکریمی بش قدر نقصان اولوب فیأت خصوصندہ آمر یقانک کینہ تبعیت - علی الخصوص بورسہ اولمادینی بویله بر زمانده - ضروری اولدیغدن کویلو بو جہتدن پک متضرر واولجہ آلدینی یوکسک کرالری اودہ رسہ الندہ برکار قالمیہ جق حالده در . خلاصہ ، مشکل بر موقع ومظلم بر استقبال مخاطرہ لرینہ معروض قالمش اولان مملکت ، بوکون نہ یاباجغنی بیله من حالہ کلشدر .

عثمانلی ایمپراطورلغندہ قانون اساسینک اعلانی مصر بحرانہ تاثیر ایدہ رک بوآراق مایوس بولسان بر چوق ارباب سعیک ، والندہ براز سرمایہ سی قالمش متور ومعلومانلی قسمک نظر دقتی عثمانلی ممالکنہ جلب ایش اولدیغدن مصرده بحرانک اوزون مدت دوامہ قائل اولانلر بو اوراق ثروتلریلہ ہجرت فکرنی بسلمکہ باشلامشدر .

« مصرده آرتق ایش قالمادی ! » سوزی بلا استنا ہرکسک لسانندہ دونمکدہ در . وفی الحقیقہ منتظم بر ثروت ، طولو بر اقتصاددن عاری اولارق اکثر ایشنی « قرہ دی » ایلہ کورن ، وبلا استنا کافہ اغنیاسی

بورجلو بولنان بویله برماکتدن بو « قره دی » نك برکونده قالقیویرمه سی
 اواقلیمك البته آلت اولماسنی انتاج ایدر .

مصر: اشرین ثانی ۱۹۰۸

علی مهنا